

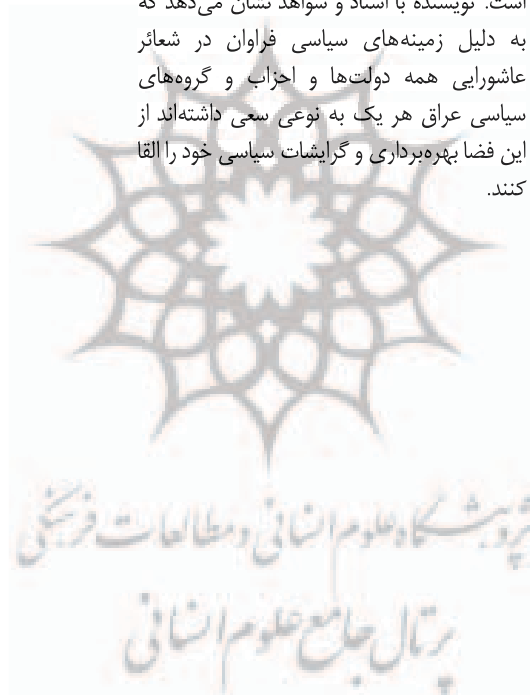
پاره‌ای از رفتارهای غیرعقلانی و غیرمرتبط با مضمون این حادثه‌ی عظیم داشته باشد. کتاب در هفت فصل تنظیم شده است. در پیشینه مراسم عزای حسینی که فصل اول را تشکیل می‌دهد، نویسنده معتقد است احتمالاً مختاربن یوسف ثقفی اولین کسی است که مجلس رسمی عزای حسینی را در روز عاشورا و در خانه خود در کوفه برگزار کرد و عده‌ای نوحه‌خوان را به خیابان‌ها برای گریه بر حسین (ع) گسیل کرد...

وی بر این باور است که مراسم عزای حسینی قبل از همه‌جا، در کنار قبر امام حسین (ع) و در خانه‌ی ائمه (ع) شکل گرفت و توسط خطبا و علما به ایران و نقاط دیگر منتقل شد. همچنین چگونگی شکل‌گیری و گسترش این مراسم در سده‌ی حاضر و نیز ارتباط این مراسم با تحركات سیاسی مورد بررسی قرار گرفته است.

مفهوم عزای و پدیدارشناسی انواع مراسم عاشورایی، تعزیه، سینه‌زنی، زنجیرزنی، قمه‌زنی و... آن‌چنان که در مراسم کاظمین و کربلا رخ می‌دهد، مراسم عاشورا در سایر کشورهای اسلامی و عربی و پیشینه عزاداری‌های ایران در شبیه‌خوانی‌ها و توصیف جزء به جزء تعزیه‌های ایرانی و تحلیل و نقد آنها مباحث فصل بعدی کتاب است. نویسنده سپس به بررسی تعزیه و سیاوش‌خوانی و ارتباط این دو پرداخته و اساس اجتماعی آن را یکسان تلقی می‌کند و به گزارش مراسم عزای حسینی در کشورهای چون ترکیه، هند، پاکستان، کشمیر، لبنان، مصر و شمال آفریقا پرداخته و رابطه این مراسم را با تحركات سیاسی آن جوامع جداگانه بررسی می‌کند. سپس به عوامل مؤثر در تحول مراسم حسینی در عراق پرداخته و درصدد پاسخگویی به علل این تحول است. و شرایط نامناسب اقتصادی و سیاسی عراق را یکی از این دلایل برمی‌شمارد. همچنین قبیله‌ها و عشیره‌های عرب و اسکان آن‌ها در کنار دجله و فرات و تغییر اوضاع معیشتی و اجتماعی

آنها در نگرش‌های دینی و ارزشی آنها بررسی شده، به خصوص تأثیری که این امر در گسترش عزاداری حسینی در جنوب عراق داشته است.

یکی از فصول جالب کتاب تبیین ویژگی‌های عزاداری حسینی از منظر فرهنگ عامه (فولکلور) است. نویسنده با اسناد و شواهد نشان می‌دهد که به دلیل زمینه‌های سیاسی فراوان در شعائر عاشورایی همه دولت‌ها و احزاب و گروه‌های سیاسی عراق هر یک به نوعی سعی داشته‌اند از این فضا بهره‌برداری و گرایش‌های سیاسی خود را القا کنند.

○ موسیقی، فرهنگ و تجربه ○ جان بلکینک

کتاب حاضر تحت عنوان موسیقی، فرهنگ و تجربه، مجموعه مقالاتی است از جان بلکینک، همراه با مقدمه‌ای از بایرون رینالد و پیشگفتاری از برونو نتل. نویسنده یکی از معروف‌ترین اتنوموزیکولوژیست‌های قرن بیستم است که با کتاب *How musical is man* شهرتی بین‌المللی پیدا کرد. وی عمیقاً بر این عقیده که آهنگسازی سهم عمده و بنیادینی در گونه‌های انسانی دارد پایبند است. وی همچنین تلاش کرده است تا روش‌هایی را که در آن آهنگسازی به بیان شرایط انسانی پرداخته و اینکه چگونه فراتر از طبقات اجتماعی می‌رود و برای بهبود کیفیت زندگی انسانی مورد استفاده قرار می‌گیرد، مستندسازی کند.

در کتاب حاضر، هشت مقاله از جان بلکینک با مقدمه‌ای مبسوط از ویراستار گردآوری شده است. نظرات وی که اساس آن بر کارهای میدانی در میان و نادهای جنوب آفریقا است به بیان مهمترین موضوعات نظری از جمله فطری بودن قابلیت‌های موسیقی، هویت و موجودیت موسیقایی به عنوان یک نماد یا سیستم شبه‌زبان‌شناسی، روابط پیچیده بین موسیقی و نهادهای اجتماعی و بین تحلیل موسیقایی علمی و برداشت فرهنگی می‌پردازد.

کتاب پس از مقدمه‌ی بایرون رینالد و پیشگفتار برونو نتل به بررسی موضوعات زیر پرداخته است:

بیان تجربه انسانی از طریق موسیقی، مسئله توصیف موسیقایی، موسیقی مربوط به مراسم دختران و نداء، موسیقی و پروسه‌ی تاریخی در

سرزمین و نداء، تحول موسیقی، موسیقی و سیاست، موسیقی فرهنگ و تجربه، آثار جان بلکینک و منابع.

○ ترانه و ترانه‌سرایی در ایران (سیری در ترانه‌های ملی ایران)

○ محمد - احمدپناهی سمنانی
○ انتشارات سروش، چاپ اول، ۱۳۷۶

موسیقی عامه‌پسند، آن نوع موسیقی است که در مقابل موسیقی نخبه‌پسند یا متعالی قرار گرفته و با زندگی روزمره‌ی مردم در آمیخته است و بیانی است از احساسات عادی آنها. نفوذ و گستره‌ی فراگیر این نوع موسیقی در میان اقشار مختلف مردم، زمینه‌ای است مناسب برای شناخت تحولات اجتماعی.

اثر حاضر در بادی امر و با توجه به عنوان روی جلد به نظر می‌رسد، بحثی است که درباره‌ی ترانه و ترانه‌سرایی تنها بر جنبه‌ی موسیقایی آن تأکید می‌شود، اما برخلاف عنوان آن، تنها فصلی از کتاب به این مقوله اختصاص داده شده و آن هم در رابطه با موسیقی سنتی و ترانه‌های عامیانه است.

قصد مؤلف در کتاب، چنان که در پیشگفتار آمده است پرداختن به ترانه و ترانه‌سرایی است و نه تنها تصریح می‌شود که منظور از ترانه در این کتاب «شعر ملی» است، مشتمل بر تمامی جلوه‌های منظوم و موزون فرهنگ عامه، بلکه اصولاً تمام کتاب پیرامون ترانه و مختصات و کاربردهای آن است.

کتاب ترانه و ترانه‌سرایی، تلاشی است در حوزه‌ی یکی از نمودهای پرشمار فرهنگ عامه، که در چهارده فصل به ترانه ملی، خاستگاه و ارزش فرهنگی آن، ادبیات عامه در شعر رسمی، صورت‌ها و قالب‌های ترانه ملی، ویژگی‌ها، گونه‌های کاربردی ترانه (بازی و سرگرمی، کودکانه‌ها، کار و پیشه، اجتماعات)، موسیقی سنتی و ترانه، تجربه‌های معاصران در بهره‌گیری از ساز و کار و

شعر عامه و نیز خوشاوندی آفرینش‌های منظوم عامه ایران و کشورهای همسایه افغانستان و تاجیکستان پرداخته است.

درواقع در این اثر هدف مؤلف تحلیل ترانه از منظر مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی نبوده است. کتاب کوشیده است تا با یکجا کردن نمونه‌های متنوع منظوم و آهنگین آفرینش‌های ملی ایران، مجموعه‌ای ارائه دهد که پژوهشگر مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، موسیقی، تئاتر، روانشناسی اجتماعی، تاریخ، هنر و... اگر بخواهد این بخش از فرهنگ عامه را زمینه‌ی کار خود قرار دهد، مجموعه‌ای منظم در اختیار داشته باشد.

نکته مهم و پایانی این است که از دانش فولکلور در ایران، هنوز شناخت صحیحی به دست نیامده و به عنوان دانشی مستقل در حريم دانشگاه‌ها و مراکز علمی جایگاهی درخور و سزاوار خود را پیدا نکرده است.

○ ترا جیدیا کربلا

○ ابراهیم حیدری

اثر حاضر را می‌توان پژوهشی درباره پیامدهای عاشورا و نگاه شیعیان و غیرشیعیان در بزرگداشت این واقعه دانست. کتاب در بیش از پانصد صفحه به بررسی مراسم عزای حسینی در شهرهای کاظمین و کربلا در محرم و صفر و اربعین سال ۱۳۸۸ هـ. ق پرداخته است. درواقع این کتاب حاصل مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای است.

نویسنده تلاش کرده است علاوه بر مطالعه و توصیف پدیدارهای اجتماعی، به تحلیل زمینه‌ها، عوامل و پیامدهای فرعی و اجتماعی آن نیز بپردازد و فرض آن است که این مراسم برخلاف شکل ظاهری آن دارای مضامین متنوع اجتماعی، سیاسی و فکری است و در راستای احیای همان فلسفه‌ی دینی و اجتماعی قیام امام حسین (ع) است. همچنین نویسنده می‌کوشد نگاه انتقادی به